

STREET ART ROUTE

ONTDEK DE
CREATIEVE STAD

WANDELROUTE: 3.4 KM

UITINENSCHEDENL/STREETART

ENSCHEDENL

STREET ART ROUTE

DE STREET ART ROUTE NEEMT JE MEE LANGS DE MOOISTE OUTDOOR KUNSTWERKEN DIE ENSCHEDE TE BIEDEN HEEFT. DE GESCHIEDENIS VAN ENSCHEDE KOMT TOT LEVEN DOOR UNIEKE VERHALEN.

**BEKIJK DE PLATTEGROND
OP PAGINA 8 EN 9**

1

Wil je de route online bekijken?
Ga dan naar uitinenschede.nl/routes.
Je kunt hier de route ook in PDF
formaat downloaden.

TOURIST INFO ENSCHEDE

Dit is het startpunt van de street art route.

Standbeeld Langestraat

1 FIGUREN UIT DE THEATERGESCHIEDENIS

Wanneer je omhoog kijkt, zie je de blauwgroene standbeelden voor de deur en op het dak rondom een aantal winkels aan de Langestraat. Deze beelden zijn in de jaren 80 gemaakt door kunstenaar Jawik Krudde. Het pand waar nu meerdere winkels, horecagelegenheden en de Kleine Willem in zitten, was voorheen een theater en concertzaal. Het pand is gebouwd in 1889. Na uitbreiding en een nieuw bestemmingsplan tot bioscoop werd het pand wederom gerenoveerd tot een theaterzaal. Om dit te vieren, wilde de gemeente graag een eyecatcher hebben op de gevel van het gebouw. Dit werden 25 beelden gemaakt van polyester. Jaren later, toen er een nieuwe schouwburg werd gebouwd en de beelden verwijderd zouden worden, kwamen de bewoners van Enschede in opstand. Ze waren gehecht geraakt aan de prachtige figuren uit de theatergeschiedenis. Zo wonen er tot op de dag van vandaag 25 standbeelden op een pand met een rijke geschiedenis.

Interactief kunstwerk Klokkenplas

2 INTERACTIEF KUNSTWERK

De Klokkenplas dankt zijn naam aan de opslag van de klokken van de Grote Kerk in de periode na de grote stadsbrand in 1862 in Enschede. Tijdens de stadsbrand ging de kerk op de Oude Markt in vlammen op en stonden alleen de muren nog overeind. Ook de klokken overleefden het niet en moesten naar beneden gehaald worden. De klokken werden bewaard op de Klokkenplas.

Dit interactieve kunstwerk, opgeleverd in 2022, is een unieke samenwerking tussen kunstenaar Louis Reith en interaction designer Jay-Cee Klees. De geschiedenis van de Klokkenplas zit verborgen in het werk dat tot leven komt via een mobiele telefoon. Scan de QR code en kom meer te weten!

3 OPTISCHE ILLUSIE

Concordia in Enschede staat voor film, theater en beeldende kunst. Met twee locaties in de binnenstad biedt Concordia een breed aanbod voor jong en oud. Dit kunstwerk op het pand van Concordia is een anamorfse schildering. Dit is een techniek waarbij het kunstwerk er alleen vanuit een bepaalde hoek realistisch uitziet. Vanaf andere plekken zijn het vooral blauwe en rode lijnen.

De ontwerpers van Studio Rameckers de Rond vonden inspiratie in de ramen van de Jacobuskerk en Concordia's karakteristieke rode wenteltrap. Probeer maar eens een perfecte foto te maken!

Optische illusie

Jazzpodium De Tor

4 JAZZPODIUM DE TOR

Jazzpodium de Tor, opgericht in 1970, is een van de oudste jazzclubs van ons land. Grote namen traden er op: Dizzy Gillespie, Dexter Gordon, Chet Baker. Een van de eregasten die er regelmatig optreedt is, de vooral in het buitenland zeer bekende, Jasper van 't Hof. De in Enschede geboren pianist/componist ontving in 2018 op 71-jarige leeftijd de belangrijkste jazzonderscheiding van ons land: de Boy Edgar Prijs.

Op het karakteristieke pand van Jazzpodium de Tor is de in het oog springende muurschildering van Dirk Oeghoede te vinden. Op initiatief van werkgroep Walstraat, creëerde de kunstenaar in 2005 een verbinding tussen de slogan van de stad, de eigenheid van het gebouw de Tor en de vrijheid en creativiteit van jazzmuziek.

In het midden van het kleurrijke tafereel bevindt zich een geabstraheerde tor in een geel vlak. Rechts bovenin is het logo van het jazzpodium te zien.

5 SONNEVANCK

Theater Sonnevanck is één van de grootste jeugdtheatergezelschappen van Nederland. Het kantoor en de theaterzaal zijn gevestigd in het voormalig pakhuis. Het pand was vroeger van de textielfamilie Jannink.

In 1985 wilde de toenmalige wethouder van cultuur het oude pakhuis opknappen. Omdat het al enige tijd leeg stond, was het gebouw vervallen en ontbrak het glas in de ramen. Hierdoor hadden vele vogels een nieuw thuis gevonden in het verlaten gebouw. Aanvankelijk werd gedacht aan een muurschildering van vogels. Toen kwam kunstenaar Gerrit Kerssies met het voorstel om de vensters te voorzien van kleurrijke omlijstingen.

Theater Sonnevanck

6 OPEN AIR GALLERY ZUIDERHAGEN

Open Air Gallery Zuiderhagen is een plek voor openbare kunst. De galerij is een samenwerking tussen Gemeente Enschede, Domijn en Exterio Vastgoed. Rein Kroes, voormalig directeur van het Vestzaktheater en hoofdredacteur van Binnenstad Magazine Enschede, nam het initiatief voor de expositie. Hij wilde de Zuiderhagen op deze manier aantrekkelijker maken. Goed gelukt wat ons betreft! In de zomer van 2016 werden de eerste spandoeken met kunst opgehangen. Ieder half jaar wisselt de expositie.

7 TALAMINI

De eigenaren van ijssalon Talamini, een familiebedrijf dat in 1965 al naar Enschede verhuisde, zochten in de zomer van 2016 een kunstenaar die de garagedeuren van een mooie schildering kon voorzien. De Enschedese Heidi Ulrich zag dit wel zitten. Ze werkte maandenlang aan de schildering.

Op iedere garagedeur staat een ander ontwerp, maar door het kleurgebruik en stijl ziet het eruit als een geheel. Op de linkerdeur zie je een man (volgens Heidi 'opa Talamini') met een ijskar die vroeger door Enschede reed. Aan de rechterkant zie je Vodo di Cadore: een klein dorpje in de Italiaanse Alpen waar de familie Talamini vandaan komt. Op de bewegwijzering op de linkerdeur staan zowel Enschede en Vodo di Cadore.

8 BROEKHUIS

Halverwege de jaren zeventig schreef Willem Wilmink dit gedicht over 'zijn' stad in verval. Van het eens zo bruisende Enschede was na het instorten van de textielindustrie weinig over. Door de toonzetting van Bannink werd het gedicht een treurige blues, waarin hij De Driekusman verwerkte, een Twentse boerenpolka. De tekst is inmiddels achterhaald. De Boulevard doorkruist het hart van Enschede al lang niet meer en postkantoor en V&D zijn verdwenen. De stad is nu een Euregionaal trefpunt voor kunst, cultuur en gezelligheid.

9 PLANET ART

In het gebouw van PLANETART Medialab kunnen jonge creatieven elkaar ontmoeten. PLANETART is een collectief van kunstenaars actief in technologie, media, *popular culture*, muziek, experiment en activisme. De organisatie is onder andere bekend van het GOGBOT festival, The Spacebar, The Museum of the Future en WARP Technopolis.

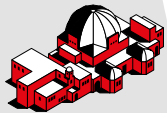
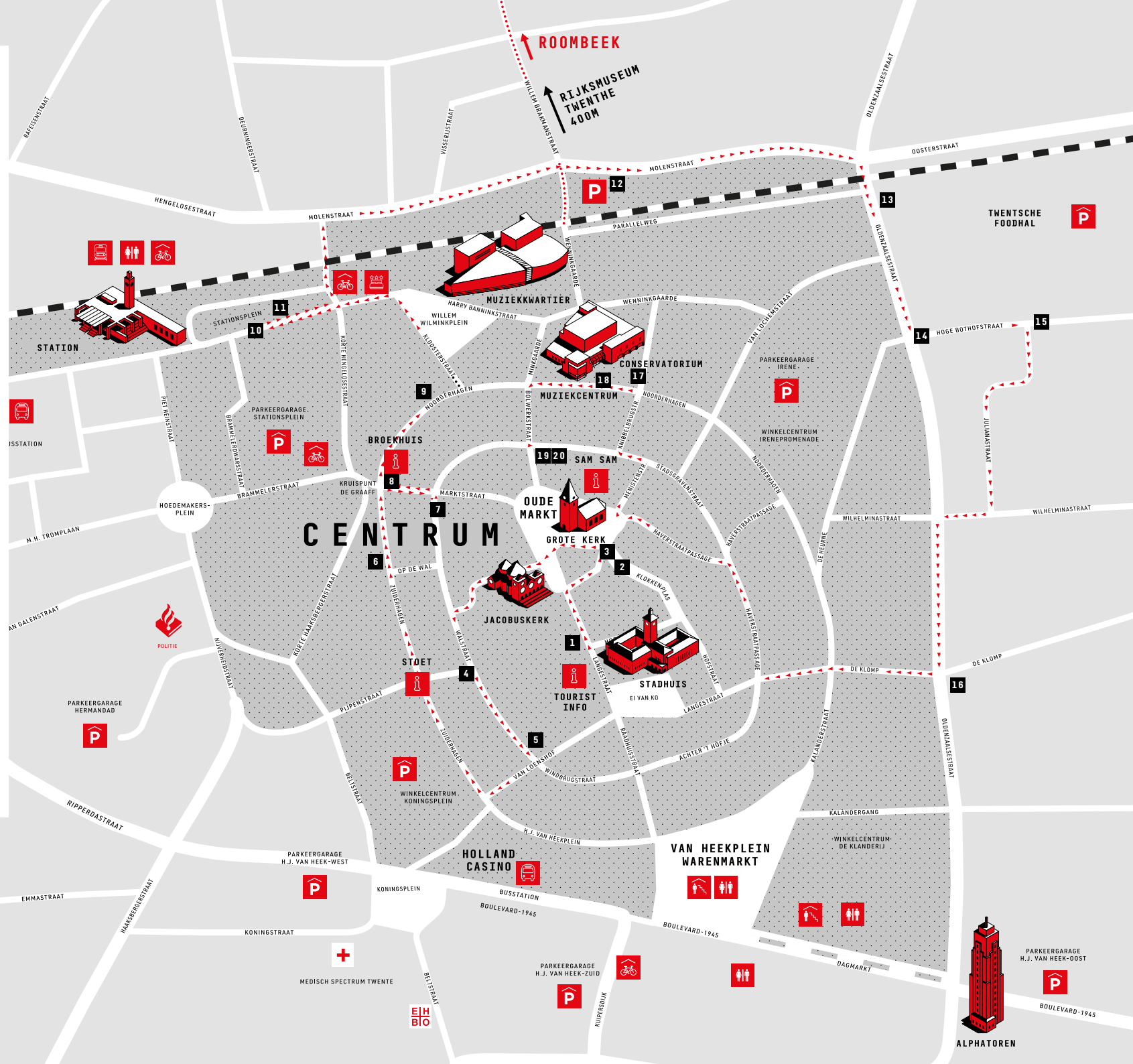
Na de verbouwing in 2019, ging regionale kunstenaar Marco de Vries aan de slag met de wand van PLANETART. In opdracht werkte Marco een *still* beeld uit van de bekende videoclip van Björk - All Is Full of Love. De videoclip werd geregisseerd door Chris Cunningham en was voor de jaren 90 behoorlijk indrukwekkend. Op de wand van PLANETART zijn twee robots te zien die elkaar hartstochtelijk kussen, terwijl de machine hun rug aan het assembleren is.

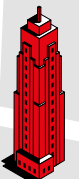
HIGHLIGHTS

TOURIST INFO ENSCHEDE

- 1 FIGUREN UIT DE THEATERGESCHIEDENIS
- 2 INTERACTIEF KUNSTWERK
- 3 OPTISCHE ILLUSIE
- 4 JAZZPODIUM DE TOR
- 5 SONNEVANCK
- 6 OPEN AIR GALLERY ZUIDERHAGEN
- 7 TALAMINI
- 8 BROEKHUIS
- 9 PLANET ART
- 10 WARP TECHNOLIS
- 11 METROPOLIS
- 12 CENTRUM KWADRAAT
- 13 KLEURRIJKE GEZICHTEN
- 14 HENK ELSINK
- 15 PERFORMANCE FACTORY
- 16 DE BOTHOVEN
- 17 MUZIEKGOD PAN
- 18 WILMINK EN BANNINK
- 19 NO BLACK, NO WHITE, JUST THE BLUES
- 20 GEDICHTENROUTE

SYNAGOGE

ALPHATOREN

10 WARP TECHNOLOGIE

WARP Technopolis is een broedplaats voor creatieve technologie en innovatie. Bij The Spacebar kun je genieten van muziek en een drankje en in de rest van het gebouw komen creatievelingen bij elkaar om nieuwe ideeën en initiatieven uit te werken.

WARP Technopolis gaf The London Police (TLP) opdracht om een kunstwerk te realiseren op de wand van het gebouw. The London Police is een kunstcollectief, opgericht in 1998, die de street art beweging hielp pionieren. Sinds 2009 concentreert TLP zich intensiever op canvaswerk, waarbij kunstenaar Chaz Barrisson het iconische 'LADS'-personage tekent en kunstenaar Bob Gibson er een innemende, opwindende fantasiewereld van maakt.

11 METROPOLIS

Metropolis, zo heet de robot, is een kunstwerk van de Enschedese kunstenaar Jelle de Graaf. Het beeld is vijf en een halve meter hoog en staat op een drie meter hoog blok van led-schermen. De robot werd tijdens het jaarlijkse event GOGBOT, een festival voor multimedia, kunst, muziek en technologie, in 2019 onthuld.

Het beeld heeft de titel Metropolis, wat verwijst naar de eerste en beroemdste sciencefictionfilm uit de geschiedenis. De film trekt een parallel naar de textielgeschiedenis van Enschede, waar de arbeiders ook ooit in opstand kwamen tegen de textielbaronnen. Als je goed kijkt naar Metropolis, zie je dat het een vrouwelijke robot is. Daarmee wil Kees de Groot, directeur van GOGBOT, de kracht van de vrouwen een plek geven. Ook geeft de robot een goed beeld van Enschede: een stad met creatieve technologie, kunst, kennis, innovatie en muziek.

Een leuk weetje: Jelle maakt zijn werk door industrieel materiaal te hergebruiken.

Metropolis

Centrumkwadraat

12 CENTRUMKWADRAAT

De muurschildering op het gebouw aan de Molenstraat is een ontwerp voor het te realiseren Centrumkwadraat. Het doel van de muurschildering is bezoekers van het centrum te inspireren en te laten zien wat er precies gebouwd gaat worden.

In het ontwerp komt het stadswapen van Enschede, in de vorm van een slaghek, naar voren. De schildering is in 2021 aangebracht door MANS Urban Exposure.

13 KLEURRIJKE GEZICHTEN

In 2016 nam schilder en tattoo artist Bertus Gieskes het transformatorhuis op de spoorwegovergang aan de Oldenzaalsestraat onder handen. In ongeveer drie uur maakte hij van het huisje, dat voorheen altijd grijs en vol illegale graffiti stond, een kleurrijk kunstwerk.

Het plan om er iets mee te doen lag al sinds 2015 bij de Gemeente Enschede, maar dat het bij Gieskes terecht kwam was per toeval. Een ambtenaar van de gemeente kwam in de studio van Bertus voor het zetten van een tattoo. Ze raakten met elkaar in gesprek over het idee om het trafohuisje te beschilderen, waarna het idee verder werd uitgewerkt.

Transformatorhuis Oldenzaalsestraat

14 HENK ELSINK

Wie goed kijkt in Enschede, ziet diverse bekende Enschedeërs voorbij komen op transformatorhuisjes. Deze huisjes zijn in 2015 beschilderd. Huub Filart en Sandra van Wezel creëerden de eerste kunstwerken in de wijk De Bothoven. Zij schilderden portretten van bekende Enschedeërs om de buurt te verfraaien. Zo werd niet alleen Enschedese componist Harry Bannink vereeuwigd, maar ook zwerver Arend Kerkhof, Willem Wilmink en Henk Elsink kregen een plekje.

15 PERFORMANCE FACTORY

Op het voormalige Polaroid fabrieksterrein staat tegenwoordig de Performance Factory. In eerst instantie werd de fabriek op het terrein gebruikt als decor van de rijke textielindustrie van Twente. Daarna werden in de fabriek polaroidcamera's gerepareerd en instant films geproduceerd.

Je ziet nog veel invloeden en gebruikssporen uit het verleden terug op het huidige terrein. Zo is de prachtige buitengevel met originele bouwstenen bekleed en is de oude schoorsteen nog intact.

Op deze unieke locatie komen sporten, ondernemen en eten en drinken samen. Zo is de Twentsche Foodhal een plek waar je uit maar liefst tien verschillende keukens jouw favoriete gerecht kiest. Leuk om te weten is dat de kunstenaars van deze muurschildering (Element X Customs) de Performance Factory als uitvalsbasis hebben.

16 DE BOTHOVEN

Al eerder in deze route brachten we het initiatief van de wijkraad De Bothoven aan het licht. Op het beschilderen van diverse transformatorhuisjes met bekende Enschedeërs werd in 2015 zo enthousiast gereageerd, dat er inmiddels nog veel meer transformatorhuisjes zijn omgetoverd tot kunstwerken.

Het groeide uit tot een waar kunstenaars collectief, waarbij jonge kunstenaars het verhaal van Enschede vertellen. Deze transformatorhuisjes, beschilderd door Sandra van Wezel en Huub Filart, geven historische beelden van De Bothoven weer.

17 MUZIEKGOD PAN

Het ArtEZ Conservatorium in Enschede leidt avontuurlijke professionals op in de muziekwereld. Rob Kramer, directeur van het conservatorium, zag bij de IJsselbiënnale dit kunstwerk. Het beeld is gemaakt door het kunstenaarsduo Spacecowboys. Het kunstwerk werd 'In God We Trust' genoemd en moest dan ook een god voorstellen. Echter, zag Kramer hierin de muziek god PAN en dacht dat het kunstwerk een mooie eyecatcher zou zijn voor het schoolgebouw.

In 2018 verhuisde het kunstwerk naar Enschede. Het standbeeld is maar liefst zes meter hoog en staat op het dak van het ArtEZ Conservatorium.

18 WILMINK EN BANNINK

De Enschedese cartoonist en grafisch designer LUVANE heeft op de muur van het ArtEZ Conservatorium de samenwerking van het uiterst productieve duo Willem Wilmink en Harry Bannink in beeld gebracht.

Willem achter de schrijfmachine (hij wilde niet aan een computer) en Bannink achter de piano. Terwijl Willem's tekst nog nat is en Harry de toon nauwelijks heeft gezet, staan de zangers al klaar om te zingen.

19 NO BLACK, NO WHITE, JUST THE BLUES

De Enschedese kunstenaar Sonna Krom heeft in de Stadsgravenstraat de muzikale geschiedenis van Enschede middels een muurschildering tot leven gebracht. Enschede is namelijk altijd al een bruisende stad geweest. Zo was er in de jaren 80 en 90 veel live muziek.

In dit kunstwerk zie je de Nobo's Blues Band. Een band die al ruim 40 jaar bestaat. Je ziet hier Robert Pillage en rechts van hem de drie gebroeders Timmer. De meest rechter, Cor Timmer, heeft voor zijn actieve inzet voor de bluesmuziek in Enschede zelfs een Koninklijke onderscheiding ontvangen.

De man helemaal links is Robert 'Bilbo' Walker Jr. een grote Amerikaanse blues muzikant die te gast is geweest bij het Enschedese 'Memphis Heart 'n Soul festival'. Dankzij de industriële revolutie ontstond er een unieke band tussen Enschede en de stad Memphis, iets wat terug te zien is in de schildering. Enschede was namelijk een grote textielstad en Memphis was een belangrijke leverancier van katoen. Net na de oorlog stuurde de burgemeester van Memphis zelfs voedselpakketten en financiële hulp aan Enschede.

Een echt Enschedees verhaal. Textielbeats, blues, katoen en muziek.

20 GEDICHTENROUTE

Op diverse gevels, deuren, poorten en façades in de Stadsgravenstraat zijn in 2021 gedichten geschilderd. De tien gedichten zijn speciaal voor de straat gemaakt door de DIE (Dichters in Enschede). Het initiatief is bedoeld om de straat gezellig, veilig en aantrekkelijk te maken en te houden.

Naast gedichten vind je in de Stadsgravenstraat ook andere muurschilderingen.

COLOFON

Concept:

Enschede Promotie

Vormgeving:

Beeldgeneratie

Disclaimer:

Deze folder is met de grootst mogelijke zorg samengesteld. Geen van de beschreven tips of adressen heeft voor een vermelding betaald. Alle teksten zijn geschreven voor en door Stichting Enschede Promotie. Alle rechten voorbehouden. Niets van deze uitgave mag worden verveelvoudigd of op enig andere manier worden overgenomen zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Enschede Promotie.

Enschede Promotie aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade ontstaan door eventuele fouten of onvolkomenheden in de vermelding van de gegevens in deze uitgave.
Contact: info@enschedepromotie.nl

ENSCHEDÉ